

Ma käisin ooperis

Giacomo Puccini "Madama Butterfly" "L

Ei mäleta, millal kuulsin viimati seda lauset — ma käisin ooperis. Ooper ei ole just ceestlase lemmikharrastus. Aga mis ooperil sellest! See oli vist Peeter Sauter, kes juhtis tähelepanu, et suur osa maailma tippkirjandusest on kirjutatud ajal, kui enamus inimesi ei osanud lugeda. Samamoodi võib ka ooper õilmitseada vaatamata sellele, et sinul või minul sinna iial asja ei ole.

17. novembri õhtul "Estonia" igatahes publikupuudust ei tundnud. Pealegi jätsid ooperisõbrad endast väga meeldiva mulje. Kenad, intelligentset inimesed, kes ei püüdnud oma isikut eksponeerida. Meeloolu oli pigem asjalik. Palju oli välismaalasi. Kultuuriinimese tunne tuli peale selle rahva hulgas liikudes.

Tegemist põlnud ka reatendusega. Külalisdirigent oli Itaaliast — **Manlio Benzi**. Nimiosas laulis kõrgesti- ja kallistikoolitatud Inglismaal elav Eesti sopran **Pille Lill**. Lavastus ise (lavastaja **Nee-me Kuningas**) pärines 1991. aastast ja kõigele heale vaatamata oli tunda kergest kopituselõhna.

Totaalselt oli aeg üle sõitnud lavakujundusest (**Jaak Vaus**). Võib arvata, et aasta 1991 ei olnud Eesti lavakujunduse arenguks just soodne. Aga nii nagu meie kaupluste vaateknad on unustanud oma halli ja räabaka palge, nii tahaks ka laval näha kaasaegseid materjale ja teostust. Kui meie rahvusoper on vaene materiaalselt, kuid rikas vai-

mult, siis näidakem vaimu.

"Tühjuses on täius. Tühjuses on ruumi hingele." (**Agu Sisask**, kavalehelt). Jaak Vaus ei olnud ilmselt kavalehte lugenud, ta ei jätnud ruumi jaapanlikult tühjale interjöörile, täites lava kahe saunsviila näis olevat selles, mis pidevalt kokku ja lahku liikusid, ilma et jaapanlikku kitsi täis lavapilt sellest oluliselt muutuks. Ehitiste ainus funktsioon näis olevat selles, et lauljad said seal serval euroopalikult istudes jalgu puhata, jättes illusiooni jaapanipärasest maas istumisest. Isceenesest hea leid.

Ooperlik ooperivälises mõistes tähendab midagi ülepaistatut, pateetilist ja puisset. Just seda "Madama Butterfly" ei olnud. Kui antud mängureeglitega (et rääkimise asemel lauldakse, et jaapani *geisha* on äratuntavalt ceesti naine, ehkki räägib itaalia keeles jne.) ära harjusid, siis kõlas lugu täiesti realistlikult. Oleks tahtnud lavastuses näha isegi suuremaid kunstilisi kujundeid, eriti viimases vaatuses. Teise vaatuse reaalsest dramatismist üleskõetuna, hukatuse celaimduses, mõjusid kolmanda vaatuse käigud—käimised "nagu elus", mis kunstis võib kergesti alamõdulisena näida.

Madama Butterfly lugu on ka tänapäeval täiesti tõsiseltvõetav, kaasaegne. Amcnerika mereväelcitrnant Pinkerton (**Ivo Kuusk**) Butterfly mees ja armastatu, oli tüüpiline "valge mehe taaka" kändev isend, kogu sellele liigile omase vastikuse ja vastupan-

• Pinkerton — IVO KUUSK ja Cho-cho-san — CHIÉKO OKABE (Soome). 22. novembril laulab Madama Butterflyd PILLE LILL.

ESTONIA ARHIIV

damatusega. Temast õhkus võimu ja üleolekut isegi lembehtkedel. Ivo Kuusk oli vaieldamatult esimese vaatuse staar. Täpne, napp ja meisterlik. Lisaks on kolm kuulsat tenor: oma popkontsertidega tenorinaält piisavalt populari-

scerinud, et hakkaks tööle äratundmisefekt.

II vaatus oli puhtalt Pille Lille päralt. Ja oli väga hea. Ma ei tea, mis nippidega ooperilaulja teise inimese hinge poeb, aga Pille Lill valdas seda suurepäraselt. Ta lihtsalt

käisin ooperis

uccini "Madama Butterfly" "Estonias"

nkerton — IVO KUUSK ja Cho-cho-san — CHIÉKO OKABE
me). 22. novembril laulab Madama Butterflyd PILLE LILL.

ESTONIA ARHIIV

atusega. Temast õhkus
mu ja üleolekut isegi lem-
etkedel. Ivo Kuusk oli
eldamatult esimese vaatu-
taar. Täpne, napp ja meis-
k. Lisaks on kolm kuulsat
r: oma popkontsertidega
riinäält piisavalt populari-

seerinud, et hakkaks tööle
äratundmisenefekt.

II vaatus oli puhtalt Pille
Lille päralt. Ja oli väga hea.
Ma ei tea, mis nippidega oo-
perilaulja teise inimese hinge
poeb, aga Pille Lill valdas seda
suurepäraselt. Ta lihtsalt

"tegi ära". Ja kuidagi märka-
matult, mitte välise efekti,
vaid sisemise jõu varal. Mitte
midagi "Tabamata ime" laa-
dis.

II vaatuses ei juhtunud te-
gelikult midagi. Isegi Vausi
saunsuvila tüüpi chitised jäid
paigale ja lasid endaga harju-
da. Polnud tähtis seegi, kas te-
gevus toimub Jaapanis või
Peipsi järve ääres.

Üks naine ootab oma meest
koju. Kolm aastat juba, keegi
ei usu enam, et mees üldse ku-
nagi tuleb, kuid naine ei kaota
lootust isegi siis, kui kuuleb
mehe uuestiabiellumisest.
See ei ole niivõrd romantiline
armastuslugu, kuid võrd karge
lugu usust, lootusest ja armas-
tusest. Vaatuse lõpul, oh imet,
saabub valge laev.

Vaheajal esitas suitsetamis-
ruumis koomilise vahepala
üks ülemeelikus tujus ener-
giast pakatav põhjanaaber.
Hindan soomlasi väga ja kur-
vastan, et eestlased on ära
unustanud soome rahva abi ja
toetuse meile rasketel aega-
del. Praegugi osutavad soom-
lased meie haprale enesetead-
vusele hindamatut humani-
taarabi. Kui sa ise oled loll ja
mats ning püüad seda varjata,
siis kindlasti märkad enda
kõrval mõnda soome poega,
kes on varjamatult sama loll
ja mats kui sa ise. Kohe hak-
kab kergem.

"Estonia" kogemuse põhjal
tuleb tõdeda, et soome mats
paneb smoki selga, läheb oo-
perisse, lõbutseb kuningli-
kult, lõõb vaheajal ise klaveril
lugu lustipilli, arvustab valjul
häälel etendust, lõpetades sü-
damliku vabandusega: "See

on vist üks vana ooper." Eesti
mats väldib intellektuaalseid
lõbustusi, kuid oskab hästi
tähtsat nägu teha (ma räägin
endast).

III vaatus algas võimsalt.
Madama Butterfly ootab mäel
sõnatult Pinkertoni, kes ei
saabu. Lõpuks läheb ta maga-
ma ja just siis tuleb kamp —
Pinkerton, tema võluv naine
Kate (Riina Airene) ja
Ameerika konsul (Tarmo
Sild, kes on selleks ajaks tei-
nud juba suure rolli, millest
ülekohtuselt mööda libisenud
olen), et Butterfly ja Pinkerto-
ni last Ameerikasse kaasa
viia. Tore on jälle üle pika aja
Pinkertoni kohata, aga see on
ka kõik. Lugu muutub kuidagi
hapraks. Inimesed kõnni-
vad, saunsuvilad liiguvad.
Pinkerton lahku ootuspära-
selt enne Butterflyga kohtu-
mist, jättes oma naise lapse-
kaupa tegema. Butterfly loo-
bub lapsest ja tapab mööda-
minnes enda. Oleks nagu la-
hendus, aga millegipärast sel-
list tunnet ei jää. Lõpp jääb
õhku rippuma.

"Ja nii võimegi mõelda: kas
ka küsiv, lõpetamatust väljen-
dav ooperi lõpp on jaapanlik-
ku elunägemist kujutav helili-
ne illustratsioon või esitab au-
tor hoopiski küsimuse iseen-
da loomingu kohta?" (Agu Si-
sask, kavalehelt).

Vähemharitud vaataja esi-
tab küsimuse teisiti: kas surm,
mis on ju vaid mööduv hetk,
saab olla lõplikum kui usk,
lootus ja armastus.